

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Olsztynie

LOL.410.002.08.2022

Pan
Marek Olszewski
Wójt Gminy Srokowo
Urząd Gminy Srokowo
pl. Rynkowy 1, 11-420 Srokowo

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/22/072 – Usuwanie wyrobów zawierających azbest

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Gminy Srokowo ¹ , ul. Plac Rynkowy 1, 11-420 Srokowo
Kierownik jednostki kontrolowanej	Marek Olszewski, Wójt Gminy Srokowo ² od 19 listopada 2018 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnił Franciszek Andruszkiewicz, Wójt Gminy Srokowo do 18 listopada 2018 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Działania samorządu gminy mające na celu realizację Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032.2. Zaawansowanie realizacji ww. Programu na terenie gminy.3. Realizacja przez samorząd gminy, jako właściciela/zarządcy nieruchomości, obowiązków w zakresie posiadanych wyrobów zawierających azbest.
Okres objęty kontrolą	Lata 2016-2021 z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed lub po tym okresie.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli ⁴ Delegatura w Olsztynie
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none">1. Olga Ratkiewicz, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOL/19/2022 z 3 lutego 2022 r.2. Hubert Sikorski, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOL/27/2022 z 23 lutego 2022 r. <p>(akta kontroli str.1-9)</p>

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W latach 2016-2021 Gmina Srokowo⁶ posiadała *Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Srokowo na lata 2012-2032*⁷, uchwalony w 2012 r., zawierający m.in. inwentaryzację takich wyrobów. Był on realizowany na ogół zgodnie z przyjętymi założeniami. Na terenie Gminy we właściwy sposób zorganizowano demontaż, wywóz i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest przez wyłonionych do tego wykonawców. Środki finansowe pozyskane przez Gminę w latach 2016-2017 na usuwanie wyrobów azbestowych wydatkowano zgodnie z przeznaczeniem. Niemniej jednak do końca 2021 r. z terenu Gminy usunięto 306,3 Mg, tj. 31,5% zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych, co w ocenie NIK budzi uzasadnione wątpliwości co do realizacji tego celu w założonym terminie, tj. do końca 2032 r. Przy dotychczasowym średnim tempie usuwania azbestu (30,6 Mg/rok)⁸, potrzeba będzie jeszcze ponad 21 lat na usunięcie wszystkich takich wyrobów z terenu Gminy.

¹ Dalej: Urząd.

² Dalej: Wójt.

³ Dz. U. z 2022 r., poz. 623, dalej: ustawa o NIK

⁴ Dalej: NIK.

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁶ Dalej: Gmina.

⁷ Dalej: Program.

⁸ Skalkulowano na podstawie danych posiadanych przez Urząd według stanu z dnia 8 marca 2022 r.

Stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości dotyczyły braku aktualizacji Programu, mimo że niektóre zawarte w nim dane i informacje nie były aktualne oraz nieprzeprowadzania w Gminie, w okresie objętym kontrolą, corocznej inwentaryzacji (w drodze spisu z natury) wyrobów zawierających azbest i w konsekwencji nieprzekazywanie jej wyników Marszałkowi Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Nie dokonano również ponownej oceny pilności usunięcia wyrobów azbestowych znajdujących się na obiektach gminnych, a także nie wprowadzano do bazy azbestowej⁹ danych dotyczących ilości wyrobów zinwentaryzowanych, unieszkodliwionych i pozostałych do unieszkodliwienia na terenie Gminy w latach 2016-2021.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej¹⁰ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Działania samorządu gminy mające na celu realizację Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032

Opis stanu faktycznego

1.1. W latach 2016-2021 Gmina posiadała Program uchwalony¹¹ 30 listopada 2012 r. przez Radę Gminy Srokowo¹². Zgodnie z jego zapisami wykonywanie zadań związanych z eliminowaniem i wspomaganie usuwania azbestu z terenu Gminy przypisane zostało, w ramach kompetencji, organom Gminy (wójtowi, radzie gminy).

(akta kontroli str. 10-107)

W czerwcu 2017 r. do Statutu Mazurskiego Związku Międzygminnego Gospodarka Odpadami w Giżycku¹³ (dalej: Związek), do którego należy Gmina wpisano następujące zadania:

- gromadzenie informacji o ilości, rodzaju i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest oraz przekazywanie ich marszałkowi województwa,
- przygotowanie i aktualizacja programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest,
- organizowanie szkoleń lokalnych w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu nieruchomości bez korzystania z usług wyspecjalizowanych firm,
- organizowanie usuwania wyrobów zawierających azbest przy wykorzystaniu pozyskanych na ten cel środków krajowych lub unijnych,
- inspirowanie właściwej postawy obywateli w zakresie obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest,
- współpraca z marszałkiem województwa w zakresie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest,
- współpraca z mediami w celu propagowania odpowiednich inicjatyw społecznych oraz rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest,

⁹ Baza azbestowa - narzędzie informatyczne do gromadzenia i przetwarzania informacji uzyskanych z inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest (www.bazaazbestowa.gov.pl).

¹⁰ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹¹ Uchwała nr XXVI/138/12.

¹² Dalej: Rada Gminy.

¹³ Obwieszczeniem Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 5 czerwca 2017 r. ogłoszono 6 czerwca 2017 r. zmiany Statutu Związku rozszerzające jego kompetencje o wykonywanie zadań związanych z eliminowaniem i wspomaganie usuwania azbestu z terenów zrzeszonych Gmin.

- współpraca z organizacjami społecznymi wspierającymi realizację *Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032*¹⁴ oraz z organizacjami kontrolnymi.

(akta kontroli str. 109-116)

Dnia 27 lutego 2018 r. Zgromadzenie Związku, do którego należy Gmina, uchwałą¹⁵ przyjęła *Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla gmin będących uczestnikami Mazurskiego Związku Międzygminnego – Gospodarka Odpadami z siedzibą w Giżycku*¹⁶. W uchwale tej wskazano, że w związku z przejęciem przez Związek zadań z zakresu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest przyjmuje się Program Związku „w formie i treści programów obowiązujących w poszczególnych gminach”, w tym w Gminie Srokowo.

(akta kontroli str. 117-118)

1.2. Program, wraz z inwentaryzacją wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy, został opracowany przez firmę AT GROUP S.A. z Krupskiego Młyna za kwotę 20,9 tys. zł, w tym 16,7 tys. zł stanowiły środki pozyskane z Ministerstwa Gospodarki, a 4,2 tys. zł środki własne Gminy.

(akta kontroli str. 119-124)

1.3. W latach 2016-2022 (do dnia 21 marca) nie aktualizowano obowiązującego w Gminie Programu, stanowiącego część Programu Związku, mimo że niektóre informacje zawarte w tym programie były nieaktualne (opisano w sekcji Stwierdzone nieprawidłowości).

(akta kontroli str. 13-108, 117-118, 127-140, 214-226)

1.4. W Programie określono w szczególności:

- wyniki przeprowadzonej inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest,
- harmonogram działań Gminy w celu usunięcia wyrobów zawierających azbest,
- harmonogram (ilościowy) usuwania ww. wyrobów,
- działania edukacyjne i informacyjne,
- system usuwania wyrobów zawierających azbest, w tym funkcjonujące składowiska na terenie województwa warmińsko-mazurskiego¹⁷,
- szacowaną powierzchnię płyt azbestowo-cementowych (88 335 m²) przewidzianą do usunięcia z terenu Gminy oraz koszt tego działania, tj. 3 533,4 tys. zł¹⁸,
- sposób finansowania zadań – przewidziano dofinansowanie usuwania azbestu wyłącznie dla osób fizycznych, zaplanowano podjęcie działań w celu pozyskania środków ze źródeł zewnętrznych, w szczególności z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie¹⁹,
- wskaźniki monitorowania Programu²⁰.

¹⁴ Dalej: Program Krajowy.

¹⁵ Nr I/4/2018.

¹⁶ Dalej: Program Związku.

¹⁷ Składowiska odpadów zlokalizowane w msc. Półwieś (gm. Zalewo), Elblągu oraz, planowane do uruchomienia (według informacji z Programu) składowisko w Wysiece (gm. Bartoszyce).

¹⁸ Koszty demontażu, transportu oraz składowania wyrobów zawierających azbest oszacowano przyjmując, że utylizacja 1 m² ww. wyrobu wynosi 40 zł. Kwota nie uwzględniała dodatkowych kosztów, które musiał ponieść właściciel nieruchomości, np. kosztu nowego pokrycia dachowego.

¹⁹ WFOŚiGW

²⁰ Tj.: ilość odpadów zawierających azbest w przeliczeniu na m² powierzchni Gminy przed rozpoczęciem i w kolejnych latach realizacji Programu (m²/rok), procentowa ilość usuniętych odpadów zawierających azbest w stosunku do ilości zinwentaryzowanej przed realizacją Programu / w poprzednim roku realizacji Programu (%), nakłady poniesione na usunięcie odpadów zawierających azbest (zł/rok), ilość dzikich wysypisk odpadów zawierających azbest (szt.).

Z zamieszczonych w Programie danych wynikało, że na terenie Gminy znajdowało się 459 obiektów, w których występowały płyty cementowo-azbestowe (z czego: 428 stanowiło własność osób fizycznych, 31 – osób prawnych). Powierzchnię takich płyt oszacowano na 88 335 m², a ich wagę na 971,7 Mg²¹, z czego 99,3% (965,5 Mg) stanowiły płyty faliste, a 0,7% (6,2 Mg) – płyty płaskie.

Spośród 459 zinwentaryzowanych obiektów zawierających azbest:

- dla 102 (22,2%) obiektów określono I stopień pilności usunięcia azbestu (należało je usunąć w trybie natychmiastowym),
- dla 312 (68%) – II stopień (nadawały się do użytkowania i wymagały ponownej oceny po roku),
- a dla pozostałych 45 (9,8%) – III stopień (wymagały ponownej oceny za pięć lat).

(akta kontroli str. 13-92)

1.5. Inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy została przeprowadzona metodą spisu z natury w lipcu 2012 r. przez firmę, której zlecono opracowanie Programu. W jej toku określono ilość wyrobów zawierających azbest (w m² i kg), ich rodzaj oraz miejsce występowania (m.in. nr działki i obręb), w podziale na obiekty należące do osób fizycznych i osób prawnych. Dane z inwentaryzacji zostały wprowadzone do bazy azbestowej. Kolejnych inwentaryzacji nie przeprowadzono.

Inwentaryzacja ta, której wyniki stanowiły załącznik nr 9 do Programu, nie zawierała kompletnych danych o wyrobach azbestowych znajdujących się na terenie Gminy. W latach 2014-2020 usunięto azbest o masie 56,6 Mg z 21 działek nieujętych w Programie, należących do 18 właścicieli. Powyższe niedoszacowanie ilości azbestu stanowiło ok. 6% ilości wyrobów zawierających azbest, wskazanej do usunięcia w Programie (tj. 971,7 Mg).

W latach 2016-2021, według danych Urzędu, unieszkodliwiono 243,7 Mg²², z czego: 114,6 Mg z obiektów należących do osób fizycznych, a 129,1 Mg – do osób prawnych. Do usunięcia pozostało 665,4 Mg (z czego: 411,8 Mg z obiektów należących do osób fizycznych, a 253,6 Mg – do osób prawnych).

Ewidencję wyrobów zawierających azbest prowadzono w Urzędzie w formie papierowej. W tabeli z danymi z inwentaryzacji, sporządzonej według stanu z lipca 2012 r., nanoszono informacje masie wyrobów unieszkodliwionych i terminie ich usunięcia.

Analiza danych o ilości wyrobów zawierających azbest unieszkodliwionych i pozostałych do usunięcia zawartych w bazie azbestowej oraz posiadanych przez Urząd wykazała rozbieżności pomiędzy tymi źródłami. Według danych z bazy azbestowej (stan na 8 marca 2022 r.) unieszkodliwiono 151,2 Mg wyrobów azbestowych z terenu Gminy, wyłącznie z nieruchomości osób prawnych (według danych Urzędu – 306,3 Mg, z czego 159 Mg z nieruchomości osób fizycznych, a 147,3 Mg - osób prawnych), a do usunięcia pozostało: 1 278,2 Mg (według danych Urzędu – 665,4 Mg).

Różnice pomiędzy danymi z ww. źródeł wynikały m.in. ze zmiany, decyzją Ministerstwa Przedsiębiorczości i Rozwoju Technologii w 2019 r., przelicznika stosowanego w bazie azbestowej do określania ilości wyrobów²³ zawierających

²¹ Przy założeniu, że 1 m² powierzchni wyrobu zawierającego azbest waży 11,0 kg.

²² Tj. 25,1% wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy zinwentaryzowanych wg stanu z lipca 2012 r. - 971,7 t Mg.

²³ Dotyczyło to wyrobów o kodach W01 (płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie) oraz W02 (płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa).

azbest szacowanych pierwotnie przy użyciu jednostki m² (z 11 na 15 kg/m²)²⁴ oraz z braku wprowadzenia do bazy azbestowej danych o unieszkodliwionych wyrobach z nieruchomości osób fizycznych.

(akta kontroli str. 13-107, 119, 129, 141-157)

1.6. W okresie objętym kontrolą do Urzędu złożono 42²⁵ informacje o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzającej zagrożenie dla środowiska (azbestu), o których mowa w art. 162 ust. 4 i 5 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska²⁶. Były to informacje od osób fizycznych, które w latach 2016-2017 złożyły do Gminy wnioski o zakwalifikowanie do programu dotacyjnego z WFOŚiGW (informacje te stanowiły załączniki do wniosków). W Urzędzie nie podejmowano działań zmierzających do pozyskania ww. informacji od mieszkańców, którzy nie wywiązali się z obowiązku ich przedłożenia.

Wójt wyjaśnił, że Urząd nie posiadał pełnych danych na temat faktycznej liczby osób fizycznych, które powinny złożyć ww. informację, do których należałoby wysłać ewentualne pisma, zaś wysyłka wezwań generowałaby znaczne koszty.

(akta kontroli str. 130-136, 158)

W badanym okresie nie było przypadków przekazywania przez Urząd spraw do organów uprawnionych o nałożenie grzywny w drodze mandatu karnego za łamanie przepisów w zakresie wyrobów zawierających azbest. Z informacji od Komendy Powiatowej Policji w Kętrzynie wynikało, że w latach 2016-2021 Policja nie otrzymała zawiadomień w związku z wykorzystywaniem (w tym usuwaniem) azbestu z terenu Gminy.

(akta kontroli str. 159-161)

1.7. Program upubliczniono w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu.

(akta kontroli str. 125-126)

1.8. W okresie objętym kontrolą zadania związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy nie były określone w regulaminie organizacyjnym, ani przypisane odpowiednim komórkom Urzędu, nie były one również określone w zakresach obowiązków pracowników Urzędu.

W latach 2016-2021 zadania te realizował jeden pracownik zatrudniony na stanowisku ds. ochrony środowiska i zamówień publicznych w Referacie Gospodarki Przestrzennej i Inwestycji²⁷.

Wójt wyjaśnił, że nie wpisano tych zadań do Regulaminu i zakresu obowiązków, gdyż wynikają one z zakresu stosowania ustawy Prawo ochrony środowiska, a zadanie takie było wpisane w zakresie czynności pracownika zatrudnionego na stanowisku ds. ochrony środowiska i zamówień publicznych.

(akta kontroli str. 130-136, 162-208)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W latach 2016-2022 (do dnia 21 marca) nie podjęto działań w celu aktualizacji obowiązującego w Gminie Programu, stanowiącego część Programu Związku, mimo

²⁴ Według informacji zamieszczonej w bazie azbestowej, szacowana masa wyrobów W01 oraz W02 zinwentaryzowanych i wprowadzonych do ww. bazy z uwzględnieniem jednostki m² uległa automatycznej korekcie w dniu 28 czerwca 2019 r. Korekta dotyczyła tych wyrobów, które na chwilę wprowadzenia korekty nie zostały w całości unieszkodliwione. Informacje dotyczące wyrobów już unieszkodliwionych nie podlegały zmianie.

²⁵ Z czego: w 2016 r. - 12 informacji (2,9%) spośród 413, które powinny wpłynąć do Urzędu oraz w 2017 r. - 30 informacji (7,5%) spośród 401.

²⁶ Dz. U. z 2021 r. poz. 1973, ze zm., dalej: ustawa Prawo ochrony środowiska.

²⁷ Do 30 czerwca 2021 r. - Referat Gospodarki Terenowej.

że niektóre dane oraz informacje w nim zawarte wymagały zaktualizowania. Dotyczyło to:

- zapisów o usuwaniu azbestu na własny koszt przez osoby prawne, podczas gdy w okresie objętym kontrolą udzielano im dofinansowania na ww. działania,
- wskazania w Programie, że będzie on realizowany przez Gminę, w sytuacji gdy od połowy 2017 r. niektóre zadania (w tym organizowanie usuwania wyrobów zawierających azbest) są realizowane przez Związek,
- danych o liczbie funkcjonujących składowisk położonych na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, przyjmujących odpady azbestowe,
- zmiany, w 2019 r., przelicznika stosowanego w bazie azbestowej do określania ilości wyrobów zawierających azbest szacowanych pierwotnie przy użyciu jednostki m² (z 11 na 15 kg/m²) i wynikający z niej wzrost ilości zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest w bazie azbestowej.

Wójt wyjaśnił m.in., że Gmina nie podejmowała działań, pomimo że niektóre dane w Programie były nieaktualne, m.in. ze względu na fakt, iż nie otrzymała oficjalnej informacji z Ministerstwa Rozwoju i Technologii o zmianie wartości przelicznika, a program dotacyjny z WFOŚiGW, z którego pozyskiwano dofinansowanie, nie wykluczał osób prawnych, wobec tego wnioski o dofinansowanie mogły składać zarówno osoby fizyczne, jak i prawne. Według wyjaśnień Wójta, w Urzędzie nie przygotowano projektu uchwały w sprawie aktualizacji programu w okresie od 5 czerwca 2017 r., gdyż obowiązywał Program Związku przyjęty uchwałą z dnia 27 lutego 2018 r., zaś Związek nie dysponował środkami na opracowanie nowego programu. Jak podał, w chwili obecnej postanowiono o przystąpieniu Związku do Konkursu „Azbest 2022” ogłoszonego przez Ministerstwo Rozwoju i Technologii na dofinansowanie wykonania aktualizacji inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest oraz na wprowadzenie tych danych do bazy azbestowej i aktualizacji programów wszystkich gmin.

(akta kontroli str. 13-108, 117-118, 127-140, 214-226)

OCENA CZĄSTKOWA

Podejmowane przez Gminę działania mające na celu realizację Programu krajowego były, co do zasady, zgodne z przyjętymi w nim założeniami. W latach 2016-2021 Gmina posiadała, podany do publicznej wiadomości, program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest uchwalony w 2012 r. Zawierał on m.in. szczegółowy wykaz nieruchomości, na terenie których zinwentaryzowano takie wyroby oraz dane dotyczące ich ilości. Niemniej jednak niektóre dane i informacje zawarte w Programie były, według stanu na 21 marca 2022 r., nieaktualne.

OBSZAR

2. Zaawansowanie realizacji ww. Programu na terenie gminy

Opis stanu faktycznego

2.1. W Programie zawarto harmonogram działań w celu usunięcia azbestu i wyrobów zawierających azbest. Określono w nim następujące działania Gminy:

- Działalność informacyjna i edukacyjna skierowana do właścicieli, zarządców i użytkowników budynków, budowli i instalacji zawierających azbest (w latach 2012-2032).
- Aktualizacja bazy danych dotyczącej podmiotów i ilości azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Srokowo (w latach 2012-2032).
- Rozeznanie możliwości pozyskania środków finansowych na demontaż, transport i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest (w latach 2012-2032).

- Opracowanie regulaminu dofinansowania do usuwania wyrobów zawierających azbest (w latach 2012-2013).
- Demontaż, transport i unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest z nieruchomości osób fizycznych (w latach 2012-2032), w tym m.in.: pozyskiwanie funduszy na realizację Programu, wyłonienie przewoźnika i wykonawcy.
- Monitorowanie: demontażu, transportu i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy – aktualizacja bazy azbestowej (w latach 2012-2032).
- Przedstawianie Radzie Gminy sprawozdań z realizacji Programu (co dwa lata).
(akta kontroli str. 13-92)

W okresie objętym kontrolą Urząd (a od połowy 2017 r. – Związek), realizował w sposób wskazany w harmonogramie zadania związane z organizacją usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy, pozyskiwał na ten cel środki finansowe oraz prowadził monitoring. Co roku pracownik Urzędu przekazywał Radzie Gminy sprawozdania z realizacji Programu.

Nie realizowano natomiast zadań polegających na wprowadzaniu do bazy azbestowej aktualnych danych o ilości azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Srokowo oraz ilości takich wyrobów usuniętych (co opisano w punkcie 2.2.).

(akta kontroli str. 209-249)

W harmonogramie (ilościowym) założono usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy w czterech przedziałach czasowych: I (lata 2012-2016), II (lata 2017-2021), III (lata 2022-2026), IV (lata 2027-2032), po 25% masy zinwentaryzowanych wyrobów w każdym z okresów.

Z danych posiadanych przez Urząd wynikało, że w pierwszym okresie (lata 2012-2016) usunięto łącznie 115,0 Mg²⁸ wyrobów zawierających azbest terenu Gminy (stanowiło to 47,4% wielkości założonych w Programie). W drugim okresie (lata 2017-2021) unieszkodliwiono łącznie 191,2 Mg²⁹ wyrobów azbestowych (78,7% zakładanych dla tego okresu). Do końca 2021 r. unieszkodliwiono łącznie 306,26 Mg takich wyrobów, co stanowiło 63% przewidzianych do usunięcia w tym czasie³⁰ oraz 31,5% ilości założonych do usunięcia do końca 2032 r.

Wójt wyjaśnił, że wolniejszy postęp niż przyjęty w harmonogramie wynikał uzależnienia realizacji Programu od możliwości finansowych osób posiadających wyroby zawierające azbest.

(akta kontroli str. 13-92, 130-136, 141-142)

2.2. Urząd posiadał dostęp do internetowej bazy azbestowej od 2012 r. Do bazy tej wpisano dane z inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest, przeprowadzonej w 2012 r.

W okresie objętym kontrolą nie wprowadzano do tej bazy informacji o ilości, rodzaju i miejscach występowania azbestu na terenie Gminy od osób fizycznych, ani danych na temat ilości wyrobów unieszkodliwionych, pomimo zachodzących w tym zakresie zmian (opisano w sekcji Stwierdzone nieprawidłowości). Danych tych nie wprowadzał także Związek.

²⁸ Z czego: 12,7 Mg w 2013 r.; 32 Mg w 2014 r.; 17,9 Mg w 2015 r.; 52,5 Mg w 2016 r.

²⁹ Z czego: 46,3 Mg w 2017 r.; 7,8 Mg w 2018 r.; 117,7 Mg w 2019 r.; 19,5 Mg w 2020 r.

³⁰ Tj. w latach 2012-2021.

Przewodniczący Związku podał, że informacje o ilości, rodzaju i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Srokowo Związek gromadził tylko podczas realizacji programów dofinansowanych z WFOŚiGW. Dane o nieruchomościach, z których został usunięty azbest w ramach ww. projektów były przekazywane każdego roku do Gminy. Ponadto Związek nie miał możliwości założenia loginu do bazy azbestowej.

(akta kontroli str.250-264)

W latach 2016-2021 Wójt nie przekazał, za pomocą bazy azbestowej, marszałkowi województwa danych dotyczących rodzaju, ilości i miejsc występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska za poszczególne lata z okresu 2016-2020 (opisano w sekcji Stwierdzone nieprawidłowości).

(akta kontroli str. 265-267, 497-536)

2.3. W okresie objętym kontrolą Urząd zorganizował wywóz odpadów zawierających azbest w 2016 r. i 2017 r. W latach 2017-2020 zadanie to realizował Związek. Natomiast w 2021 r. takiego wywozu nie realizowano.

W okresie objętym kontrolą obowiązywał przyjęty³¹ w 2014 r. Regulamin realizacji Programu. Określał on zasady przyznawania dofinansowania (z pozyskanych dotacji z NFOŚiGW i/lub WFOŚiGW), polegające na pokryciu części kosztów związanych z demontażem, transportem, utylizacją odpadów zawierających azbest z nieruchomości zlokalizowanych na terenie Gminy. Zgodnie z jego zapisami, usunięcia i unieszkodliwienia wyrobów zawierających azbest miał dokonać podmiot wyłoniony przez Gminę w zamówieniu publicznym, któremu Gmina miała zapłacić do 85% wartości zadania (z pozyskanych zewnętrznych środków). Pozostałe 15% miał pokryć wnioskodawca, tj. właściciel wyrobów zawierających azbest.

W 2016 r. i 2017 r. Gmina wybrała wykonawcę usunięcia wyrobów zawierających azbest w trybie zaproszenia do złożenia oferty, zgodnie z obowiązującym regulaminem udzielania zamówień publicznych o wartości szacunkowej nieprzekraczającej wyrażonej w złotych równowartości kwoty 30 000 euro³².

W opisie przedmiotu zamówienia zawarto przewidywaną masę wyrobów zawierających azbest (przy zastosowaniu przelicznika 11 kg na 1m² płyt falistych i płaskich) ze wskazanych w załączniku nieruchomości z terenu Gminy. Zastrzeżono, że ilość wyrobów zawierających azbest może ulec zmianie, a rozliczenie nastąpi według faktycznej ilości usuniętych wyrobów, na podstawie kart przekazania odpadów i przy zachowaniu stałych warunków umowy i ceny jednostkowej. Przedmiotem umowy był demontaż, transport i unieszkodliwienie lub tylko transport i unieszkodliwienie pokryć dachowych wykonanych z płyt azbestowo-cementowych.

Zgodnie z umową wykonawca zamówienia stawał się wytwórcą i posiadaczem wszystkich odpadów powstałych w wyniku prowadzenia prac, potwierdzonych w karcie ewidencji odpadów i karcie przekazania odpadów. Wykonawca był zobowiązany do przekazania zamawiającemu kart przekazania odpadów, potwierdzających przyjęcie ich na składowisko, a także do opracowania (w terminie 14 dni od podpisania umowy) harmonogramu prac (w uzgodnieniu z właścicielami posesji) oraz zgłoszenia zakończenia prac na danej nieruchomości. Z czynności odbioru miał być spisany protokół odbioru, a zakończenie prac na nieruchomości miało być udokumentowane kartą ewidencji odpadów wystawioną na właściciela nieruchomości, kartą przekazania odpadu oraz oświadczeniem wykonawcy o prawidłowości wykonania robót i oczyszczenia terenu z azbestu.

³¹ Zarządzeniem nr 20/14 Wójta Gminy Srokowo z dnia 14 marca 2014 r. w sprawie przyjęcia regulaminu.

³² Wprowadzony zarządzeniem nr 37/14 Wójta Gminy Srokowo z dnia 16 maja 2014 r.

Przedmiotem umowy zawartej z wykonawcą w 2016 r. było usunięcie wyrobów zawierających azbest z 12 nieruchomości, w przewidywanej ilości 25,0 Mg, za wynagrodzeniem w kwocie 13,0 tys. zł oraz terminem wykonania do 31 sierpnia 2016 r. W umowie z 2017 r. ilość wyrobów zawierających azbest przeznaczonych do usunięcia określono na 33,5 Mg (z 30 nieruchomości), wynagrodzenie 18,4 tys. zł, termin do 29 września 2017 r. W obu umowach zawarto zapis, że rozliczenie z wykonawcą nastąpi według faktycznej ilości usuniętych wyrobów zawierających azbest. Analiza dokumentacji związanej z realizacją ww. umów wykazała, że:

- w 2016 r. usunięto azbest z 11 obiektów (10 lokalizacji) w łącznej ilości 54,5 Mg,
- w 2017 r. usunięto azbest z 29 obiektów (22 lokalizacje) w łącznej ilości 46,3 Mg.

W obu przypadkach Urząd posiadał protokoły odbioru prac oraz dokumenty wymagane od wykonawcy w związku z unieszkodliwieniem odpadu.

(akta kontroli str. 268-397, 658-662)

W latach 2016-2017 na usuwanie z terenu Gminy wyrobów zawierających azbest Gmina wydatkowała kwotę 52,4 tys. zł (26,6 tys. zł w 2016 r. oraz 25,8 tys. zł w 2017 r.), na którą składało się:

- dofinansowanie 85% wartości zadania, w 2016 r. w kwocie 22,6 tys. zł (całość z WFOŚiGW), zaś w 2017 r. – 21,93 tys. zł (z czego 12,9 tys. zł z NFOŚiGW³³, a 9,03 tys. zł z WFOŚiGW),
- środki właścicieli nieruchomości (15%), tj. 4,0 tys. zł w 2016 r. i 3,9 tys. zł w 2017 r.

Związek, realizujący w kolejnych latach zadania związane z eliminowaniem i wspomaganiem usuwania azbestu z terenów gmin zrzeszonych, przekazał Gminie informacje o ilości usuniętego azbestu z jej terenu, z uwzględnieniem adresu posesji oraz rodzaju wykonanych prac za 2018 r. (7,8 Mg z pięciu nieruchomości), 2019 r. (117,7 Mg z trzech nieruchomości) oraz 2020 r. (19,5 Mg z czterech nieruchomości).

(akta kontroli str. 398-400, 411)

2.4. W okresie objętym kontrolą zaplanowane wydatki na zadania związane z usuwaniem azbestu i wyrobów zawierających azbest wynosiły: 22,6 tys. zł w 2016 r. oraz 21,9 tys. zł w 2017 r., z czego wydatkowano łącznie 44,5 tys. zł (tj. 100% środków zaplanowanych).

W latach 2018-2021 w budżecie Gminy nie przewidziano środków finansowych na realizację zadań związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest ze względu na przekazanie tych zadań do realizacji Związkowi.

(akta kontroli str. 401-410)

2.5. W latach 2016-2017 Gmina wnioskowała o środki na usuwanie wyrobów zawierających azbest z WFOŚiGW, w formie dotacji, w wysokości 26,7 tys. zł w 2016 r. i 38,5 tys. zł w 2017 r., z tego (zgodnie z umowami zwanymi z ww. Funduszem) otrzymała po rozliczeniu wykonanych prac odpowiednio: 22,6 tys. zł i 21,9 tys. zł. Gmina dokonała finansowego rozliczenia ww. dotacji 21 października 2016 r. i 23 listopada 2017 r.

Z informacji przekazanych przez Związek wynikało, że w latach 2018-2019 ubiegał się on o środki z WFOŚiGW na dofinansowanie usuwania azbestu z terenu gmin w nim zrzeszonych. Dla Gminy Srokowo wnioskowano i otrzymano łącznie 2,7 tys. zł w 2018 r. oraz 88,7 tys. zł w 2019 r., z czego wydatkowano i rozliczono 1,9 tys. zł w 2018 r., 27,08 tys. zł w 2019 r. i 7,1 tys. zł w 2020 r.

³³ Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie

Przewodniczący Związku podał, że różnice w ilościach mas wyrobów zawierających azbest planowanych do zebrania oraz zebranych, a tym samym kwot wnioskowanych i wydatkowanych, wynikały z rezygnacji części wnioskodawców z uczestnictwa w projekcie oraz z różnic w ilościach mas deklarowanych do usunięcia i rzeczywiście zebranych.

(akta kontroli str. 411-538)

2.6. W latach 2016-2021 Urząd prowadził działania informacyjno-edukacyjne dotyczące postępowania z wyrobami zawierającymi azbest. Informacje o takich wyrobach oraz sposobach postępowania z nimi i kopie dokumentów dotyczące usuwania azbestu przekazywane były na cyklicznych spotkaniach Wójta z sołtysami, w celu dalszego udostępnienia informacji mieszkańcom danego sołectwa na zebraniach wiejskich. Informacje o uczestnictwie Gminy w programach dotacyjnych z WFOŚiGW oraz o możliwości składania przez mieszkańców wniosków o dofinansowanie usuwania azbestu zamieszczano na stronach internetowych Urzędu, tablicach ogłoszeń Urzędu i sołeckich. Broszury dla właścicieli i zarządców nieruchomości o azbecie, przekazane przez organizację pozarządową³⁴, udostępniano do pobrania w miejscu ogólnie dostępnym w Urzędzie. Nie podjęto natomiast współpracy z mediami i organami kontrolnymi w zakresie wynikającym z celów i zadań ujętych w Programie.

(akta kontroli str. 130-136, 209)

Z informacji przekazanych przez Związek wynikało, że od połowy 2017 r. prowadził on działania informacyjno-edukacyjne w zakresie usuwania azbestu. Były to m.in.:

- prowadzenie strony internetowej poświęconej tematyce azbestu www.usunazbest.pl, na której upubliczniano link do szkolenia e-learnigowego w zakresie prawidłowego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest,
- organizacja, w 2019 r. i 2021 r., stoiska azbestowego, na którym informowano o zasadach usuwania szkodliwego materiału oraz możliwościach uzyskania wsparcia finansowego na jego usunięcie oraz w 2019 r. przeprowadzenie konkursu o tematyce związanej z azbestem - w ramach cyklicznej imprezy ekologicznej „Eko-Logika”³⁵.

Jak wyjaśnił Przewodniczący Związku, obowiązek informowania właściwych organów o demontażu azbestu oraz obowiązek współpracy z organami kontrolnymi w tym zakresie spoczywał na mieszkańcach oraz na wykonawcy realizującym przedmiot zamówienia (transport i zagospodarowanie azbestu).

(akta kontroli str. 197-536)

2.7. Głównym problemem w realizacji Programu, według Wójta, były trudności finansowe właścicieli nieruchomości, którzy biorąc udział w programie dotacyjnym z WFOŚiGW musieli pokryć ze środków własnych, oprócz części kosztów usunięcia wyrobów zawierających azbest (od 15% do 50%), w całości koszt nowego pokrycia dachowego.

Wójt podał, że do działania usprawniające realizację Programu polegały na pozyskiwaniu przez Gminę środków na ten cel, tj. dofinansowania z WFOŚiGW. W chwili obecnej barierą jest natomiast brak funduszy zewnętrznych przeznaczonych na likwidację wyrobów zawierających azbest, wobec czego Gmina

³⁴ Poradnik dla właścicieli i zarządców nieruchomości pt. „Co z tym azbestem?”, wydany w ramach „Kampanii antyazbestowej” przez Federację Zielonych „Gaja”, dofinansowany przez NFOŚiGW oraz w ramach instrumentu finansowego Life+ Unii Europejskiej.

³⁵ Organizowana we współpracy z Ośrodkiem Kultury w Miłkach, Zespołem Placówek Oświatowych w Miłkach, Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Miłkach oraz Ochotniczą Strażą Pożarną w Miłkach.

rozważa, tak jak w 2013 r., możliwość dofinansowania usuwania azbestu ze środków własnych zabezpieczonych w budżecie.

(akta kontroli str. 130-136)

2.8. Jak podał Wójt, w posiedzeniach Zgromadzenia Związku (będącym organem stanowiącym i kontrolnym) brali udział przedstawiciele Gminy, tj. Wójt oraz kierownik Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Srokowie. Związek przekazywał Gminie informacje³⁶ o wyrobach zawierających azbest usuniętych z jej terenu w poszczególnych latach okresu 2018-2020.

(akta kontroli str. 130-140)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W latach 2016-2021 w Urzędzie nie wprowadzano do bazy azbestowej danych dotyczących ilości wyrobów zinwentaryzowanych, unieszkodliwionych i pozostałych do unieszkodliwienia na terenie Gminy, pomimo otrzymania od osób fizycznych z terenu Gminy łącznie 42 informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzającej zagrożenie dla środowiska oraz posiadania danych o ilości unieszkodliwionych odpadów azbestowych. Zgodnie z § 4 ust. 2 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska³⁷, informacje dotyczące wyrobów zawierających azbest są bezpośrednio wprowadzane przez m.in. wójta do bazy azbestowej.

Wójt wyjaśnił, że w latach objętych kontrolą nie aktualizowano w bazie azbestowej danych o ilości podmiotów i ilości azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy, gdyż ze względu na bierność właścicieli nieruchomości w zakresie obowiązku składania Wójtowi informacji o posiadanych wyrobach azbestowych, Urząd nie posiadał pełnej informacji w tym zakresie. Natomiast niewprowadzenie do bazy azbestowej danych na temat ilości wyrobów unieszkodliwionych spowodowane było rozbieżnościami pomiędzy danymi wynikającymi z niedoszacowanej inwentaryzacji z 2012 r. a stanem faktycznym wynikającym ze zrealizowanego Programu. Zdaniem Wójta, uporządkowanie wpisów w bazie azbestowej przez pracownika merytorycznego byłoby czasochłonne i trudne do zrealizowania, głównie ze względu na szeroki zakres obowiązków tej osoby. Dlatego, jak podał, postanowiono o przystąpieniu Związku do konkursu „Azbest 2022” ogłoszonego przez Ministerstwo Rozwoju i Technologii na dofinansowanie wykonania aktualizacji inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest wraz z wprowadzeniem tych danych do bazy azbestowej.

(akta kontroli str. 130-140, 250-264)

2. W okresie objętym kontrolą Wójt nie przekazał marszałkowi województwa, za pomocą bazy azbestowej, łącznie pięciu³⁸ informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska, co było wymagane § 2 rozporządzenia w sprawie przedkładania informacji. Przepis ten stanowił, że informacje o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska m.in. wójt przedkłada marszałkowi województwa do dnia 31 marca za poprzedni rok kalendarzowy, według stanu na dzień 31 grudnia.

³⁶ Obejmowały one m.in.: imię i nazwisko właściciela nieruchomości, adres zamieszkania, adres posesji, z której usunięto azbest, ilość usuniętego azbestu oraz informacja czy był to sam transport, czy również demontaż, na jakim rodzaju budynku usunięto azbest oraz jaki rodzaj azbestu.

³⁷ Dz.U. z 2015 r., poz. 1450, dalej: rozporządzenie w sprawie przedkładania informacji.

³⁸ Za 2016 r., 2017 r., 2018 r., 2019 r. i 2020 r.

Wójt wyjaśnił, że powodem nieprzekazywania ww. informacji marszałkowi był brak posiadania przez Urząd pełnej informacji w ww. zakresie, wynikający z nieskładania przez osoby fizyczne będące właścicielami nieruchomości informacji o wyrobach zawierających azbest.

Zdaniem NIK, Wójt posiadał możliwość wywiązania się z ww. obowiązku, bowiem posiadał informacje o unieszkodliwionych wyrobach azbestowych oraz, choć niepełne, od osób fizycznych.

(akta kontroli str. 130-140, 265-267)

OCENA CZĄSTKOWA

Do końca 2021 r. z terenu Gminy usunięto 31,5% zinwentaryzowanej i założonej w Programie masy azbestu do unieszkodliwienia. Przy dotychczasowym średnim tempie usuwania azbestu wynoszącym 30,6 Mg na rok, potrzeba będzie jeszcze ponad 21 lat na usunięcie wszystkich takich wyrobów z terenu Gminy. Zdaniem NIK, może to zagrażać realizacji tego celu w założonym terminie, tj. do końca 2032 r.

Na terenie Gminy we właściwy sposób zorganizowano demontaż, wywóz i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest przez wyłonionych do tego wykonawców. Środki finansowe pozyskane na usuwanie wyrobów azbestowych (w latach 2016-2017 przez Gminę, zaś od 2018 r. przez Związek) wydatkowano zgodnie z przeznaczeniem.

Stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości dotyczyły niegromadzenia w bazie azbestowej, w okresie objętym kontrolą, danych o ilości wyrobów zawierających azbest oraz niewywiązania się z obowiązku przekazywania marszałkowi województwa informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska.

OBSZAR

3. Realizacja przez samorząd gminy, jako właściciela / zarządcy nieruchomości, obowiązków w zakresie posiadanych wyrobów zawierających azbest

Opis stanu faktycznego

3.1. W okresie objętym kontrolą Gmina posiadała 138 nieruchomości. W dziewięciu³⁹ z nich pokrycia dachowe wykonane były z wyrobów zawierających azbest.

Jedyna inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy, w tym określenie stopnia pilności usunięcia azbestu, przeprowadzona w drodze spisu z natury, miała miejsce w 2012 r., podczas opracowywania Programu. Objęto nią siedem obiektów gminnych, z czego w pięciu przypadkach stopień pilności usunięcia azbestu określono na II, zaś w dwóch - III. Wyniki inwentaryzacji i przeprowadzonych ocen udokumentowano w załączniku nr 9 do Programu (w Urzędzie nie posiadano kart ocen).

W latach 2016-2021 Gmina, jako właściciel dziewięciu nieruchomości z wyrobami zawierającymi azbest, nie przeprowadzała corocznych inwentaryzacji (spisu z natury) tych wyrobów oraz nie przekazywała marszałkowi „Informacji o wyrobach zawierających azbest” (opisano w sekcji Stwierdzone nieprawidłowości).

(akta kontroli str. 539-547)

³⁹ Z czego: osiem nieruchomości będących własnością lub współwłasnością Gminy oraz jeden przekazany w trwałą zarząd ZGKiM Srokowo.

3.2. W okresie objętym kontrolą w Urzędzie nie przeprowadzono kontroli stanu wyrobów zawierających azbest i nie sporządzano okresowej oceny stopnia pilności usunięcia azbestu z obiektów stanowiących jej własność (opisano sekcji Stwierdzone nieprawidłowości).

Dopiero po rozpoczęciu kontroli NIK, 9 lutego i 17 marca 2022 r. przeprowadzono kontrole stanu dziewięciu obiektów gminnych posiadających dachy wykonane z falistej płyty cementowo-azbestowej (w tym: dwóch nieujętych w inwentaryzacji z 2012 r.) i dokonano oceny pilności usunięcia ww. wyrobów. Oceny te sporządzono według wzoru stanowiącego załącznik nr 1 do rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest⁴⁰. Według ww. ocen wszystkie budynki zostały zakwalifikowane do III stopnia pilności (od 45-80 punktów), a zgodnie z wykonanymi pomiarami łączna masa wyrobów zawierających azbest wynosiła 17,3 Mg.

(akta kontroli str. 539-542, 544-546, 548-615)

3.3. W latach 2016-2021 Gmina nie usuwała z nieruchomości będących jej własnością wyrobów zawierających azbest. Wójt podał, że przyczyną był brak zabezpieczonych środków finansowych w budżecie gminy na ten cel.

(akta kontroli str. 130-136, 539-538)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W okresie objętym kontrolą Gmina nie przeprowadzała inwentaryzacji (spisu z natury) wyrobów zawierających azbest w odniesieniu do nieruchomości będących jej własnością, a w konsekwencji nie przekazywała jej wyników marszałkowi województwa w formie „Informacji o wyrobach zawierających azbest”, w terminie do 31 stycznia. Obowiązek ten wynikał z §10 ust. 1-2 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest⁴¹.

Wójt Gminy wyjaśnił, że przyczyną braku inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest z obiektów gminnych i nieprzekazywania marszałkowi wyniku tej inwentaryzacji były braki kadrowe na stanowisku ds. budowlanych w okresie od 2016 r. do lutego 2019 r., wynikające z absencji pracownika, a następnie problemy z zatrudnieniem na tym stanowisku osoby z kwalifikacjami (wielokrotnie ogłaszany konkurs). Podał także, że od lutego 2019 r. został zatrudniony pracownik, który stara się wyprowadzić wszystkie zaległości, jednocześnie prowadząc bieżące sprawy.

(akta kontroli str. 130-140, 539-547)

2. W latach 2016-2021 Urząd nie przeprowadził kontroli i nie sporządził okresowej oceny stopnia pilności usunięcia azbestu z obiektów stanowiących własność Gminy. Należało je przeprowadzić: co roku w badanym okresie w przypadku pięciu nieruchomości, których ocena (wykonana w 2012 r.) wykazała II stopień pilności oraz w 2017 r. (dwa obiekty o stwierdzonym III stopniu pilności). Nieprzeprowadzenie ww. kontroli w wymaganym terminie było niezgodne z § 4 ust. 1 i 2 rozporządzenia w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest.

⁴⁰ Dz.U. nr 71, poz. 649, ze zm., dalej: rozporządzenie w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest.

⁴¹ Dz. U. z 2011 r., Nr 8, poz. 31.

Wójt wyjaśnił, że przyczyną nieprzeprowadzenia kontroli stanu obiektów budowlanych zawierających azbest w latach 2016-2021 były zmiany pracowników na stanowisku do spraw budowlanych (co opisano w wyjaśnieniach do nieprawidłowości nr 1) oraz brak wprowadzenia i przekazania dokumentacji, jaka powinna być prowadzona na powierzonym stanowisku osobie zajmującej się sprawami budowlanymi od 2019 r. (z powodu przejścia odpowiedzialnego pracownika na rentę). Podał także, że Urząd nie posiadał kompletu dokumentów stwierdzających stan i ilość obiektów będących na stanie gminy.

(akta kontroli str. 130-140, 266-267, 539-542, 544-546, 548-610)

OCENA CZĄSTKOWA

W okresie objętym kontrolą Gmina, jako właściciel nieruchomości z wyrobami zawierającymi azbest, nie wywiązywała się z obowiązku dokonywania corocznego spisu z natury tych wyrobów oraz nie przekazywała wyników tego spisu marszałkowi województwa. Nie dokonywała również okresowej oceny stopnia pilności usunięcia azbestu z posiadanych budynków.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Uwagi

NIK nie sformułowała uwag.

Wnioski

1. Podjęcie działań w celu aktualizacji Programu.
2. Wprowadzanie do bazy azbestowej danych o ilości wyrobów zawierających azbest zinwentaryzowanych, unieszkodliwionych i pozostałych do unieszkodliwienia z terenu Gminy.
3. Przedkładanie marszałkowi województwa informacji zawierających dane o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska.
4. Inwentaryzowanie, poprzez sporządzenie spisu z natury, wyrobów zawierających azbest i przekazywanie jej wyników marszałkowi województwa.
5. Przeprowadzanie kontroli w zakresie oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest w budynkach stanowiących własność Gminy, w terminach wynikających z poprzedniej oceny stanu tych wyrobów.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Olsztynie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Olsztyn, 30 marca 2022 r.

Kontrolerzy
Olga Ratkiewicz
Starszy inspektor kontroli państwowej

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Olsztynie
Dyrektor
Piotr Górny

.....
podpis

Hubert Sikorski
Specjalista kontroli państwowej

.....
podpis